

Черній Ігор
аспірант кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Науковий керівник: Панухник Олена
доктор економічних наук, професор
завідувачка кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Igor Cherniy
Postgraduate Student
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

Scientific supervisor: Olena Panukhnyk
Doctor of Sciences (Economics), Professor
Head of the Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

ВПЛИВ ВИКЛИКІВ ВІЙНИ НА СПОВІЛЬНЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ THE IMPACT OF THE WAR CHALLENGES ON SLOWDOWN OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN UKRAINE

Сучасна війна проти України суттєво сповільнює поступ держави до утвердження принципів сталого розвитку національної економіки, порушує баланс у силі проявів державницьких, підприємницьких та громадських пріоритетів. Ці виклики мають системний та пролонгований ефект, адже мають відношення до усіх сфер життя в Україні та процесів, які реалізуються в глобальному середовищі.

Соціальний прогрес, збереження навколишнього середовища та економічне зростання в період війни завжди перебуває під загрозою, тому варто комплексно розглядати характеристику викликів війни у сповільненні сталого розвитку України.

У Табл.1 показано основні компоненти та вимірники, за якими варто проводити аналіз.

Таблиця 1

Компоненти та вимірники характеристик викликів війни у сповільненні сталого розвитку України

Компонента	Вимірники
Вплив війни на макроекономічні показники економіки України	- динаміка ВВП, темпи інфляції тощо; - аналіз секторальних змін (промисловість, сільське господарство, сфера послуг); - вплив війни на зовнішню торгівлю, платіжний баланс, курс національної валюти.
Соціальні наслідки війни	- динаміка рівня безробіття, реальних доходів населення. - вплив на сферу охорони здоров'я, освіти, соціального захисту. - зміни в демографічних процесах (міграція, народжуваність, смертність).
Екологічні виклики війни	- пошкодження інфраструктури, забруднення навколишнього середовища. - виснаження природних ресурсів, зміна екосистем; - впроваджені екологічні обмеження та їх вплив на економічну діяльність.

Джерело: сформовано самостійно

Війна в Україні завдає потужного удару по економіці України, формує ряд негативних соціальних наслідків, а також несе екологічні загрози, що стримує сталий розвиток держави.

Воєнні дії завдають непоправної шкоди економічній системі України, значно погіршуючи макроекономічні показники. Зруйнована інфраструктура, порушені ланцюги постачання, вимушена евакуація підприємств та населення з окупованих територій, - усе це призводить до стрімкого падіння обсягів виробництва та зниження валового внутрішнього продукту. Крім того, військові витрати та необхідність забезпечення безпеки громадян вимагають перерозподілу бюджетних коштів, що позначається на рівні інфляції та стабільності національної валюти.

Соціальна сфера також зазнає руйнівного впливу війни. Мільйони українців були змушені покинути свої домівки, рятуючись від обстрілів та окупації. Це призводить до зростання рівня безробіття, зниження реальних доходів населення та погіршення якості життя. Крім того, пошкодження або знищення шкіл, лікарень та інших соціальних об'єктів ускладнює доступ до освіти, медичного обслуговування та соціальних послуг. Війна також негативно впливає на демографічні процеси, спричиняючи зниження народжуваності та зростання смертності.

Екологічні наслідки війни є не менш катастрофічними. Бойові дії призводять до забруднення повітря, ґрунтів та водних ресурсів, руйнування природних екосистем та виснаження природних багатств. Пошкодження промислових об'єктів, нафтобаз та хімічних виробництв створює ризики техногенних катастроф з незворотними наслідками для довкілля. Крім того, військові операції часто супроводжуються порушенням екологічних норм та обмежень, що загрожує здоров'ю населення та біорізноманіттю.

Отже, війна в Україні створює цілий комплекс викликів, що суттєво сповільнюють поступ держави до утвердження принципів сталого розвитку. Негативні наслідки воєнних дій торкаються економічної, соціальної та екологічної сфер, порушуючи баланс між державними, підприємницькими та громадськими пріоритетами. Подолання цих викликів потребуватиме консолідованих зусиль як на національному, так і на міжнародному рівнях. Відновлення зруйнованої інфраструктури, реінтеграція внутрішньо переміщених осіб, відбудова промислового потенціалу та екологічний моніторинг мають стати головними завданнями в посткризовий період.

Лише за умови системного та комплексного підходу до вирішення нагальних проблем, Україна зможе подолати негативні наслідки війни та відновити курс на сталий розвиток національної економіки.

Перелік використаних джерел:

1. Каленюк, . І. С., & Унінець , І. М. (2021). Екосистема смарт-економіки в глобальному середовищі. *Стратегія економічного розвитку України*, 49, 5–20. <https://doi.org/10.33111/sedu.2021.49.005.020>
2. *Towards an entrepreneurial ecosystem research program*. В. Wurth, E. Stam, and B. Spigel (2022). *Entrepreneurship Theory and Practice* 46(3):729-77